

بررسی روابط میان اصطلاحات مشترک در "اصطلاحنامه فرهنگی فارسی: اصفا" و "اصطلاحنامه بین‌المللی توسعه فرهنگی یونسکو"

مهدیه میرزاییگی

دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه تربیت مدرس

چکیده

اهمیت اصطلاحنامه‌ها در فرایند ذخیره و بازیابی اطلاعات، متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی را بر آن داشته است تا بیش از گذشته به امر تهیه اصطلاحنامه‌ها پرداخته و گام‌هایی در این راستا بردارند. در ایران نیز تلاش‌هایی برای تهیه و ترجمه اصطلاحنامه‌ها صورت گرفته است که از جمله آنها می‌توان به دو مورد: "اصطلاحنامه بین‌المللی توسعه فرهنگی یونسکو" و "اصطلاحنامه فرهنگی فارسی (اصفا) در حوزه فرهنگ اشاره کرد. طبعاً در ساختار هر اصطلاحنامه مبانی و اصولی باید رعایت شوند تا اینکه به اهداف مورد نظر، که استفاده بهینه از آنها در امر ذخیره و بازیابی است، دست یابند. یکی از این موارد برقراری روابط نظام‌مند و معقول میان اصطلاحات است که مستلزم دقت نظر و توجه خاص است. در این نوشته-که در واقع حاصل مطالعه‌ای مقدماتی در این راستاست- سعی شده است تا با مقایسه روابط میان کلید واژه‌های مشترک در دو اصطلاحنامه چگونگی روابط میان اصطلاحات بررسی شود.

کلید واژه‌ها: اصطلاحات مشترک. اصطلاحنامه بین‌المللی توسعه فرهنگی یونسکو.

اصطلاحنامه فرهنگی فارسی (اصفا)

مقدمه

در عصری زندگی می‌کنیم که آگاهی‌های مورد نیاز را در زمینه‌های گسترده و متنوع در کوتاه‌ترین زمان به کمک ابزارهایی مانند رایانه‌ها می‌توان در دسترس قرار داد. از ویژگی‌های مهم این عصر پیچیدگی علم است. در این میان اطلاعات جایگاه ویژه‌ای دارد؛ زیرا جریان آسان و سریع اطلاعات پژوهش را تحقق می‌بخشد. تسهیل و تسریع جریان اطلاعات از اهداف اصلی اطلاع‌رسانی است و این امر بدون رده‌بندی اطلاعات امکان‌پذیر نیست. اصطلاحنامه‌ها از جمله مهم‌ترین ابزارهای رده‌بندی اطلاعات هستند.

اصطلاحنامه در هر رشته علمی مجموعه اصطلاحات آن حوزه است که میان آنها روابط معنایی و سلسله‌مراتبی برقرار شده و توانایی آن را دارد که موضوع آن رشته را با همه جاذبه‌های اصلی و فرعی و وابسته به شکل نظام یافته و به منظور ذخیره و بازیابی اطلاعات و مقاصد دیگر ارائه دهد (آقابخشی، ۱۳۷۲، ص ۲۷).

تاریخ تدوین اصطلاح‌نامه‌ها به قرن ۱۹ میلادی باز می‌گردد. در سال ۱۸۵۲، پیر مارک روژه^۱ واژه‌نامه‌ای پدید آورد و در آن واژه‌های انگلیسی را به زیر مجموعه‌هایی تقسیم کرد و مترادف‌ها، متضادها و نیز روابط میان واژه‌ها را مشخص ساخت. وی نام این اثر را اصطلاحنامه^۲ گذاشت. هدف روژه از پدید آوردن این واژگان کمک به افرادی بود که قصد یافتن اصطلاحات دقیق برای بیان افکار و عقاید خود را داشتند (طیب، ۱۳۷۹، ص ۳۰). نخستین اصطلاحنامه به مفهوم امروزی را در سال ۱۹۵۹ مرکز اطلاع‌رسانی مهندسی دوپونت منتشر کرد. در همان سال "مؤسسه امریکایی مهندسان شیمی"^۳ اصطلاحنامه مهندسی شیمی را انتشار داد، و در سال ۱۹۶۵ تا ۱۹۶۷ وزارت دفاع ایالات متحده "اصطلاحنامه اصطلاحات مهندسی و

1. Pier Mark Roget

2. Thesaurus

3. American Institute of Chemical Engineers

علمی^۱ را منتشر ساخت (خسروی، ۱۳۷۴، ص ۵۰).

اولین ویرایش راهنمای تدوین اصطلاحنامه‌های چندزبانه یونسکو در سال ۱۹۷۰ براساس تجارب اصطلاحنامه‌های قبل پدید آمد و بعدها سازمان بین‌المللی استاندارد در سال ۱۹۷۴ نخستین استاندارد بین‌المللی تهیه اصطلاحنامه را منتشر کرد. سال ۱۹۷۶ یونسکو راهنمایی برای تدوین اصطلاحنامه‌های چندزبانه تهیه و منتشر کرد و در سال ۱۹۷۹ نیز ویرایش دوم آن را منتشر ساخت. همه اینها در استانداردهای سازمان بین‌المللی استاندارد که در سال ۱۹۸۵ منتشر شده تأثیر گذاشت (خسروی، ۱۳۷۴، ص ۶).

طی چندین دهه گذشته در حوزه‌های مهندسی، علوم پایه، هنر و معماری، و علوم انسانی اصطلاحنامه‌های بسیاری تدوین شده است.

در ایران نخستین اصطلاحنامه ترجمه شده به فارسی در سال ۱۳۷۵ به نام "اصطلاحنامه توسعه فرهنگی" توسط ژان ویت و با ترجمه ناصر پاکدامن توسط مرکز فرهنگی آسیا منتشر شد. در سال ۱۳۷۲ سرعنوان موضوعی پزشکی فارسی توسط فاطمه رهادوست تهیه شد که با توجه به اینکه این منبع با Mesh هماهنگی دارد حالت دوگانه‌ای بین اصطلاحنامه و سرعنوان پیدا می‌کند. سال ۱۳۷۳ اولین ویرایش "اصطلاحنامه فرهنگی فارسی: اصفاء" توسط سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی منتشر شد و بعد از آن چندین اصطلاحنامه با عناوین اصطلاحنامه فلسفه اسلامی، اصطلاحنامه فقه، اصطلاحنامه علوم قرآنی، اصطلاحنامه پزشکی فارسی و اصطلاحنامه موضوعی امام خمینی تألیف گردید و اصطلاحنامه‌هایی همچون اصطلاحنامه بین‌المللی توسعه فرهنگی یونسکو، اصطلاحنامه فرهنگ و ارتباطات و اطلاعات اصطلاحنامه یونسکو، و اصطلاحنامه نمایه فارسی ترجمه شده‌اند (میزگرد نقد و بررسی اصطلاحنامه فرهنگی فارسی: اصفاء، ۱۳۸۱، ص ۴۷).

برای تهیه اصطلاحنامه‌ها می‌توان دو رویکرد را در نظر گرفت: ترجمه

اصطلاحنامه‌های موجود در یک زمینه علمی و یا تدوین اصطلاحنامه؛ رویکرد اول یعنی ترجمه اصطلاحنامه در کنار مزایایی همچون صرفه‌جویی در وقت و هزینه، مسائل و مشکلات خاص خود را دارد که از جمله آنها می‌توان به عدم تطابق زبان مبدأ و مقصد اشاره کرد. تدوین یک اصطلاحنامه هم مستلزم داشتن دو اصل مهم پشتوانه انتشاراتی و پشتوانه استفاده‌کنندگان است. به هر حال، با انتخاب هریک از این دو رویکرد آنچه مهم است واژه‌گزینی درست و انتخاب روابط صحیح میان اصطلاحات است.

از طرفی یکی از محدود حوزه‌های علمی در ایران که بیش از یک اصطلاحنامه دارد، حوزه فرهنگ است که اصطلاحنامه بین‌المللی توسعه فرهنگی یونسکو (ترجمه) و اصطلاحنامه فرهنگی فارسی: اصفا (تدوین) از جمله آنها هستند. با توجه موارد گفته شده و از آنجایی که برقراری ارتباط صحیح و نظام‌مند میان اصطلاحات از ارکان اساسی هر اصطلاحنامه است، لذا در این تحقیق سعی شده است با مقایسه روابط میان کلید واژه‌های مشترک در دو اصطلاحنامه، به بررسی چگونگی روابط میان اصطلاحات پردازد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

جامعه و روش پژوهش

جامعه مورد بررسی اصطلاحات حوزه فرهنگ در اصطلاحنامه بین‌المللی توسعه فرهنگی یونسکو (۱۳۷۷) و ویرایش دوم اصطلاحنامه اصفا (۱۳۸۰) است. ساختار اصطلاحنامه بین‌المللی توسعه فرهنگی یونسکو به سه زبان انگلیسی، فرانسوی، و فارسی است. توصیفگرهای این اصطلاحنامه در سه بخش مجزای مقوله‌ای (نظام یافته) سیاهه الفبایی انگلیسی، و سیاهه الفبایی فارسی تنظیم شده‌اند. تعداد توصیفگرهای فارسی حدود ۳۵۲۰ است و به ۶ مقوله "فرهنگ. توسعه فرهنگی"، "فرهنگ. جامعه"، "آفرینش. ارتباط. آموزش و پرورش"، "هنر. صنایع دستی"، "صنعت فرهنگی. رسانه‌های گروهی"، و "اطلاعات. سندداری" تقسیم شده و عناوین مقوله‌ها و توصیفگرها به سه زبان انگلیسی، فرانسوی و فارسی در بخش نظام یافته درج شده است. ویرایش دوم اصفا دو جلدی است و در این ویرایش ۵۱۷۹۷ توصیفگر وجود دارد و به ۱۸ مقوله

آموزش و پرورش، ادبیات و زبان‌شناسی، ارتباطات، اقتصاد، پژوهش، تاریخ، جامعه‌شناسی، جغرافیا، حقوق، دین، روانشناسی، علوم سیاسی، فلسفه و عرفان، کتابداری و اطلاع‌رسانی، مدیریت، فرهنگ و هنر تقسیم‌گردیده است. توصیف‌گرهای این اصطلاحنامه در ساختار رده‌ای، نمایه‌الفبایی، نمایه سلسله‌مراتبی، و نمایه‌گردشی تنظیم شده‌اند.

برای مطالعه حاضر از تحلیل محتوا استفاده شده است. برای گردآوری اطلاعات ابتدا از اصطلاحنامه توسعه فرهنگی یونسکو تعداد ۳۵ کلید واژه به‌طور تصادفی انتخاب شد و سپس با اصطلاحنامه فرهنگی فارسی (اصفا) مقایسه‌گردید و ۸ توصیف‌گر مشترک میان دو اصطلاحنامه استخراج شد و مبنای مقایسه قرار گرفت.

مطالعات پیشین

در زمینه بررسی تطبیقی اصطلاحنامه‌ها پژوهش‌هایی در ایران صورت گرفته است. خاجویی (۱۳۶۹) هدف پایان‌نامه خود را بررسی نقاط قوت و ضعف روابط سلسله‌مراتبی (اعم و اخص) در اصطلاحنامه با نگرشی بر دو اصطلاحنامه متالورژی ASM,SDIM برشمرده است. نتایج حاصل از بخشی از این پژوهش نشان می‌دهد که صرف داشتن بیشترین زیربخش در یک اصطلاح دلیلی بر داشتن مستحکم‌ترین موقعیت در یک اصطلاحنامه نیست و هرچه روابط متقابل میان اصطلاح‌های یک اصطلاحنامه بیشتر باشد، اصطلاح‌های آن در موقعیت مستحکم‌تری خواهند بود.

جلالی دیزجی (۱۳۷۰) در پایان‌نامه خود با عنوان "بررسی تطبیقی دو اصطلاحنامه کشاورزی CAB و AGROVOC" هدف تحقیق خود را معرفی منبعی راهنما برای تدوین یک اصطلاحنامه کشاورزی به زبان فارسی دانسته است. در این پژوهش بر روابط اعم و اخص این دو اصطلاحنامه تأکید بیشتری شده است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که درجه اخص‌گرایی اصطلاحات در CAB بیش از AGROVOC است.

گازرانی (۱۳۷۸) در پایان‌نامه خود به منظور تعیین میزان انطباق روابط معنایی ساختار اصطلاحات و نحوه ارائه اصطلاحنامه‌های جامع فارسی با استاندارد ایزو ۲۷۸۸ به

بررسی اصطلاحنامه فرهنگی فارسی (اصفا)، اصطلاحنامه نما، اصطلاحنامه پزشکی فارسی و اصطلاحنامه موضوعی امام خمینی پرداخته است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که میزان رعایت استاندارد روابط معنایی اصطلاحات در اصطلاحنامه پزشکی فارسی ۹۹/۶ درصد، در اصفا ۹۸/۸ درصد، در نما ۷۱/۵ درصد، و در اصطلاحنامه امام خمینی ۳۲/۲ درصد است. در ساختار شکلی اصطلاحات نیز بیشترین میزان رعایت استاندارد ۹۸/۸ درصد متعلق به اصطلاحنامه پزشکی فارسی است و پس از آن اصفا و نما با ۹۷/۶ درصد و اصطلاحنامه موضوعی امام خمینی با ۹۵/۷ درصد در مراحل بعدی قرار دارند. از نظر رعایت استاندارد در نحوه ارائه اصطلاحنامه نیز اصطلاحنامه پزشکی فارسی با ۸۴ درصد بیشترین و اصطلاحنامه موضوعی امام خمینی با ۲۰ درصد کمترین میزان را دارند.

تجزیه و تحلیل یافته‌ها

کلیه روابط هر توصیفگر مشترک در دو اصطلاحنامه مبنای جدول شماره ۱ قرار گرفته است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

یافته‌های حاصل از جدول ۱ برای هر اصطلاح به قرار زیر است:
اصطلاح "حکومت"

الف. شمای سلسله مراتبی "حکومت" در اصفاء	شمای سلسله مراتبی "حکومت" در یونسکو
نهادهای سیاسی	نهادهای سیاسی
دولت	نهادهای سیاسی
حکومت	حکومت

حکومت مرکزی

ب. در اصطلاحنامه یونسکو "حکومت" در مقوله نظام اجتماعی قرار گرفته و حال آنکه در اصفاء "حکومت" در رده حقوق قرار گرفته است. با اینکه حقوق و علوم سیاسی دو مقوله جدا از هم هستند، به نظر می‌رسد که با هر دو مقوله ارتباطی تنگاتنگ دارد و می‌تواند در هر دو مقوله جای گیرد (کاتوزیان، ۱۳۸۰، ص. ۵۲).

پ. "دولت" در یونسکو به عنوان اصطلاح وابسته به "حکومت" آمده است و در مقوله "حکومت، ادارات دولتی" قرار گرفته است؛ اما در اصفاء "دولت" به عنوان اصطلاح اعم "حکومت" و در مقوله حقوق جای می‌گیرد. قرار گرفتن "دولت" به عنوان اصطلاح اعم "حکومت" مناسب نیست؛ زیرا "حکومت" در برگیرنده "دولت" است (نجفی اسفاد، ۱۳۷۹، ص ۱۰۳-۱۲۶).

ت. "بخش عمومی" که به عنوان اصطلاح وابسته به "حکومت" در یونسکو آمده زیر رده "حکومت، ادارات دولتی" قرار می‌گیرد. این اصطلاح در اصفاء انتخاب نگردیده و به "سیاست داخلی" ارجاع داده شده است.

اصطلاح بازار

الف. در یونسکو اصطلاح "بازار" و "بازارها" با دو مفهوم متفاوت به کار رفته‌اند که ذکر یادداشت دامنه برای متمایز کردن آنها از یکدیگر ضروری به نظر می‌رسد. از طرف دیگر در اصفاء نیز یادداشت دامنه‌ای برای مشخص کردن حد این توصیفگر وجود ندارد؛ اما با توجه به روابط این اصطلاح چنین به نظر می‌رسد که مفهوم "بازار" در دو

اصطلاحنامه به یک معنی به کار گرفته شده‌اند. با این همه، به کار بردن اصطلاح "بازاریان" به عنوان اصطلاح وابسته به "بازار" در اصفا، مسئله هم معنی بودن "بازار" در دو اصطلاحنامه را مورد تردید قرار می‌دهد. به عبارتی، به کار بردن اصطلاح "بازاریان" به عنوان اصطلاح وابسته به "بازار" زمانی قابل توجیه است که "بازار" به معنای سنتی آن به کار رفته باشد.

ب. "رقابت" به عنوان اصطلاح وابسته به طور مشترک در هر دو به کار رفته است.
پ. اصطلاح "عرضه و تقاضا" به عنوان اصطلاح وابسته در یونسکو آمده است؛ اما در اصفا با یک حلقه فاصله به عنوان اصطلاح مرتبط با "اقتصاد بازرگانی" قرار گرفته است ("اقتصاد بازرگانی" وابسته به "بازار" است)

۱۶ ق اقتصاد بازرگانی*
۱۶/۲ اق عرضه و تقاضا**
۱۶/۳ اق بازار**

ت. در یونسکو "بازاریابی" اصطلاح وابسته به "بازار" است، در اصفا این اصطلاح با یک حلقه فاصله به عنوان اخص "اقتصاد بازرگانی" آمده است. شمای زیر این رابطه را بهتر نشان می‌دهد:

در یونسکو	در اصفا
بازار	بازار
او. بازاریابی	او. اقتصاد بازرگانی
	اخ. بازاریابی

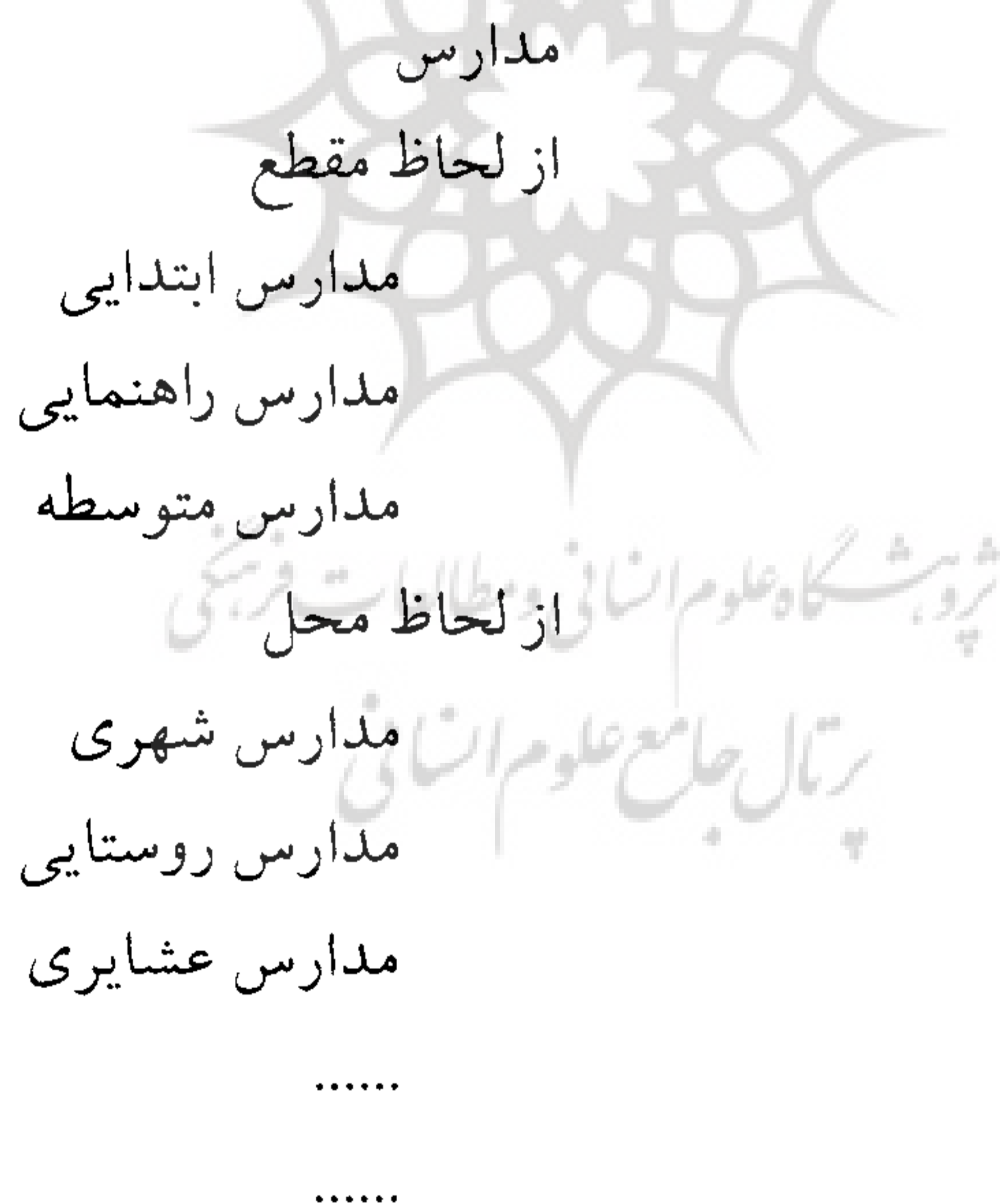
اصطلاح مدارس

الف. در یونسکو "مدارس فنی و حرفه‌ای" به عنوان اصطلاح اخص "مدارس" به کار رفته است. در اصفا "مدارس فنی و حرفه‌ای" به عنوان اصطلاح اخص "مدارس متوسطه"

به کار رفته است. به نظر می‌رسد این تفاوت ناشی از تفاوت ساختار آموزشی ایران با خارج است؛ زیرا مدارس فنی و حرفه‌ای در ایران زیر مجموعه‌ای از مدارس متوسطه هستند.

ب. در اصفها از "دبیرستان‌ها" به "مدارس متوسطه" و از "دبستان‌ها" به "مدارس ابتدایی" ارجاع داده شده است؛ اما در یونسکو این امر به وسیله توضیحگر بیان شده است، مثال "مدارس ابتدایی (دبستان‌ها)".

پ. بد نبود اصطلاحات اخص دسته بندی می‌شد: مثلاً در اصفها می‌توانست این‌گونه باشد:

ت. مفهوم "مدارس تطبیقی" که جزو اصطلاحات اخص "مدارس" در اصفاست نیاز به یادداشت دامنه دارد.

اصطلاح مالیات‌ها

الف. همان‌طور که در مورد "مدارس" گفته شد، اصطلاحات اخص و وابسته به

"مالیات‌ها" در اصفا نیز باید دسته‌بندی می‌شد. با توجه به اینکه در مقدمه این اصطلاحنامه اشاره شده است که روابط زیر هر اصطلاح در صورت لزوم دسته‌بندی شده‌اند، عدم دسته‌بندی روابط محل تأمل است.

ب. در یونسکو "مالیه عمومی" به عنوان اعم "مالیات‌ها" به کار رفته است، اما در اصفا همین اصطلاح (مالیه عمومی) به عنوان اصطلاح وابسته به "مالیات‌ها" آمده است؛ به نظر می‌رسد که در این دو اصطلاحنامه، "مالیه عمومی" به دو مفهوم متفاوت به کار رفته است.

اصطلاح حقوق زنان

الف. شمای ساختار سلسله مراتبی "حقوق زن" در اصفا شمای ساختار سلسله مراتبی "حقوق

زن" در یونسکو

حقوق

حقوق خصوصی
حقوق مدنی
حقوق بشر
حقوق مدنی و سیاسی
حقوق خانواده
حقوق زنان
حقوق زنان

ب. به "حقوق زنان" در این دو اصطلاحنامه از دو بعد مختلف نگاه شده است. در اصفا "حقوق زنان" در بستر خانواده تجلی یافته است؛ اما در یونسکو در بستر جامعه. شمای سلسله مراتبی این مطلب را به خوبی نشان می‌دهد. ذکر یادداشت دامنه برای مشخص کردن حدود اصطلاح برای هر دو اصطلاحنامه ضروری به نظر می‌رسد. نکته دیگری که مطرح می‌شود این است که آیا در دنیای کنونی و با توجه به تعدد مسئولیت‌ها، نقش زن صرفاً در محیط خانواده معنی پیدا می‌کند؟

اصطلاح پرهیزکاری

الف. شمای ساختار سلسله مراتبی "پرهیزکاری" در اصفا

شمای ساختار سلسله مراتبی

"پرهیزکاری" در یونسکو

ارزش‌ها

فلسفه

ارزش‌های اخلاقی

فلسفه اخلاق

پرهیزکاری

ارزش‌های اخلاقی

فضائل اخلاقی

پرهیزکاری

ب. در اصفا "اخلاق اسلامی" به عنوان اصطلاح راس "پرهیزکاری" قرار گرفته است. به نظر نمی‌رسد که "پرهیزکاری" خاص اسلام باشد، بلکه در همه فرهنگ‌ها یکی از ارزش‌های اخلاقی محسوب می‌شود.

پ. در یونسکو "ارزش‌های اخلاقی" به عنوان اصطلاح اعم "پرهیزکاری" آمده است. در اصفا "پرهیزکاری" با یک حلقه فاصله به "ارزش‌های اخلاقی" متصل شده است و فضایل اخلاقی به عنوان این حلقه واسطه - اعم برای "پرهیزکاری" و اخص برای "ارزش‌های اخلاقی" - قرار گرفته است. شمای سلسله مراتبی پیشگفته این امر را به خوبی نشان می‌دهد.

اصطلاح تهاتر

الف. شمای ساختار سلسله مراتبی "تهاتر" در یونسکو

شمای ساختار فرضی "تهاتر" در اصفا

تهاتر

بازرگانی

بک. نظام‌های پایاپای

بازرگانی سنتی

او. مالیه

تهاتر

اصطلاح چیستان

الف. شمای ساختار سلسله مراتبی "چیستان" در یونسکو شمای ساختار سلسله مراتبی "چیستان"

در اصف

گونه‌های ادبی	ادبیات
ادبیات شفاهی	انواع ادبی
چیستان‌ها	چیستان‌ها

ب. در یونسکو از "ادبیات عامیانه" به "ادبیات شفاهی" ارجاع داده شده است و در اصف از "ادبیات شفاهی" به "ادبیات عامه" ارجاع داده شده است.

نتیجه‌گیری

این نوشته، گرچه به مقایسه جامع روابط میان اصطلاحات اصطلاحنامه اصف و اصطلاحنامه بین‌المللی توسعه فرهنگی فارسی نپرداخته است و در واقع مطالعه‌ای مقدماتی است؛ نکات مهمی را آشکار می‌سازد که توجه به آنها ضروری به نظر می‌رسد: در اصطلاحنامه اصف تعریفی از اصطلاح "فرهنگ" دیده نمی‌شود و این موضوع بسیار قابل تأمل است. در برخی موارد نگاه متفاوت دو اصطلاحنامه بر انتخاب روابط میان واژگان اثر گذاشته است (مانند آنچه در مورد حقوق زنان و پرهیزکاری به چشم می‌خورد). شاید این تفاوت دید ناشی از ارزش‌ها و فرهنگ حاکم بر جامعه و نیز نوع نگرش دست‌اندرکاران تهیه اصطلاحنامه اصف باشد. تأثیر ارزش‌های حاکم بر جامعه امری پذیرفته شده است؛ از طرفی، نگرش دست‌اندرکاران - از جمله نمایه‌سازان و متخصصان موضوعی - نیز تا حدودی از همین ارزش‌های حاکم بر جامعه تأثیر می‌پذیرد. اما مسئله‌ای که مطرح می‌شود آن است که این تأثیر تا چه حد باید باشد.

ارتباط بلافصل و بدون واسط اصطلاحات در یونسکو و برعکس آن در اصف (به‌طور مثال، مواردی مانند آنچه درباره پرهیزکاری و بازار مشاهده می‌شود) شاید ناشی از افزایش بیش از حد توصیف‌گرها در فاصله دو ویرایش اصف باشد.

عدم برقراری ارتباط میان مفاهیمی که در چند مقوله جای می‌گیرند از نکات قابل تأمل در اصفاست. اصطلاحنامه‌ای که ۱۸ مقوله موضوعی را در خود جای داده است طبیعتاً با واژگانی مثل "حکومت" برخورد خواهد کرد که در دو یا چند مقوله موضوعی جای می‌گیرند. قرارگیری اصطلاح در دو یا چند مقوله و برقراری ارتباط میان مقوله‌ها از نکات ضروری است.

از آنجایی که اصطلاحنامه یونسکو اصطلاحنامه‌ای ترجمه شده است و در ترجمه اصل وفاداری به متن باید وجود داشته باشد، طبیعی است که جای مقوله‌هایی که صبغه ایرانی دارند در این اصطلاحنامه خالی باشد.

کلام آخر اینکه با توجه به افزایش حدود ۴۰۰۰۰ اصطلاح به ویرایش دوم اصطلاحنامه اصفا و وجود ۱۸ مقوله موضوعی این انتظار را به وجود می‌آورد که همپای این روند افزایش واژگان، اصفا بتواند ارتباط میان رشته‌های مختلف را برقرار سازد.

مآخذ

آقابخشی، علی (۱۳۷۲). نمایه سازی همارا. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران.
اصطلاحنامه بین‌المللی توسعه فرهنگی یونسکو (۱۳۷۷). ترجمه عباس حُرّی. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

جلالی دیزجی، ایرج (۱۳۷۰). "بررسی تطبیقی دو اصطلاحنامه AGROVOC و CAB". پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران.

خاجویی، فائزه (۱۳۶۹). "بررسی نقاط قوت و ضعف روابط سلسله مراتبی (اعم و اخص) در اصطلاحنامه با نگرشی بر دو اصطلاحنامه متالوژی ASM و SDIM" پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران.

خسروی، فریبرز (۱۳۸۰). اصطلاحنامه فرهنگی فارسی: اصفا. تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.
طیب، مهدیس (۱۳۷۹). "بررسی تطبیقی ساختار و روابط میان اصطلاحات علم کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران.

کاتوزیان، ناصر (۱۳۸۰). مقدمه علوم حقوق. تهران: دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی

A Study on the Interrelationship of Common Terms in Two Persian Thesauri

Mahdieh Mirzabeigi

LIS Master Student

Tarbiat Modarres Univ.

The significance of thesauri in information storage and retrieval has made library and information science specialists pay more attention to preparing and developing new thesauri. In particular, some works have been done to prepare and translate thesauri in Iran. "Persian Cultural Thesaurus: ASFA" and "UNESCO" Thesaurus: International Thesaurus of Cultural Development" in cultural areas are two examples of the works done in this field. Definitely, some principles should be followed in thesauri structure in order to help us gain the specified goals of thesauri; the use in information storage and retrieval. One of these principles that need special attention is providing a logical and structured relationship between different concepts. In this study which is a pilot study in this field, using a comparison of the relationship between the keywords of the two thesauri.- ASFA and "UNESCO thesaurus: - the researcher investigated the relationship between different thesaural concepts.

Keywords: "Persian Cultural Thesaurus: ASFA". "UNESCO Thesaurus: Internationa Thesaurus of Cultural Development". Similar key words.

بررسی روابط میان اصطلاحات مشترک در... / ۲۴۷

کازرانی، مریم (۱۳۷۸). "ارزیابی اصطلاحنامه‌های فارسی با استاندارد ایزو". پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی ایران.
منصور، جهانگیر (۱۳۸۰). قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران. تهران: نیل.
"میزگرد نقد و بررسی اصطلاحنامه فرهنگی فارسی: اصفا" (۱۳۸۱). کتاب ماه کلیات. بهمن: ۴۴-۶۶.
نجفی اسفاد، مرتضی (۱۳۷۹). حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران (حقوق اساسی ۲). تهران: انتشارات بین‌المللی الهدی.

